

«ԵՐԵՎԱՆ ԼԵՈՅԻ ԱՆՎԱՆ Հ. 65 ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ  
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ  
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Առարկա – ՆԶՊ և ԱԿ

Մասնակից – Պետրոսյան Տարոն

Ղեկավար – փոխգնդապետ Ա. Իսահակյան

Թեմա – Զինդեկի կողմից ուսուցման պլանավորումը առարկայական  
չափորոշիչներին համապատասխան:

Երևան 2022թ.

## **ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ**

<b>ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ</b> .....	3
<b>§ Զինղեկի կողմից ուսուցման պլանավորումը առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան</b> .....	4
<b>ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ</b> .....	13
<b>ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ</b> .....	15

## ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի կարևորությունը՝ ինքնիշխան պետությունը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, կատարելով ժողովրդավարական շինարարության խնդիրները, հետևողականորեն վարում է խաղաղ արտաքին քաղաքականություն: Մինևույն ժամանակ, ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցներ երկրի պաշտպանության և Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի մարտունակության հետագա ամրապնդման, ժողովուրդների միջև բարեկամության և այլ պետությունների հետ ռազմական համագործակցության զարգացման համար: Հիմնական օրենքում՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունում, սահմանվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանության և տարածքային ամբողջականության պաշտպանությունն իրականացնում են նրա զինված ուժերը: Մեր Հայրենիքի պաշտպանության գործը Հայաստանի Հանրապետության ողջ ժողովրդի գործն է: «Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության և զինված ուժերի մասին» օրենքը սահմանում է, որ հայրենիքի պաշտպանությունը և զինված ուժերում ծառայությունը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների սահմանադրական պարտավորությունն ու պարտականությունն են ժողովրդի և պետության հանդեպ:

Կրթության ժամանակակից հասկացությունների հիմնական խնդիրը քաղաքացիության և հայրենասիրության դաստիարակությունն է, որի առանցքը երիտասարդներին հայրենիքի պաշտպանությանը, զինվորական ծառայությանը նախապատրաստելու անհրաժեշտությունն է: Ներկայիս իրավիճակի վերլուծությունը թույլ է տալիս արձանագրել, որ ընդհանուր և նախնական մասնագիտական կրթության համակարգը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի համալրման հիմնական աղբյուրը, մասնավորապես, նրա շարքայինները:

Մինչ օրս հիմնական զինվորական պատրաստության ուսումնական ծրագրում ընդունվել են պաշտպանության ոլորտում հիմնական գիտելիքների ուսուցման և շրջանավարտներին զինվորական ծառայության նախապատրաստման կանոնակարգային փաստաթղթեր: Հիմնական զինվորական պատրաստության

գործունեությունը պետք է մոտեցնել ոչ միայն նորացված բանակի և նավատորմի կարիքներին, այլև երկրում առկա պետական կրթական չափորոշիչներին:

## **§ Զինդեկի կողմից ուսուցման պլանավորումը առարկայական չափորոշիչներին համապատասխան**

Պլանավորումը ցանկացած աշխատանքի, այդ թվում՝ մանկավարժական աշխատանքի կազմակերպման կարևորագույն սկզբունքներից է: Դպրոցում պլանավորումը անքակտելիորեն կապված է բոլոր ուսումնական աշխատանքները հաշվի առնելու հետ, այն պետք է լինի պարզ և հիմնավորված:

Նախնական ռազմական պատրաստության պլանավորման և հաշվառման օբյեկտներն են՝

- ուսումնական գործընթացի կազմակերպում և նախնական զինվորական պատրաստության ուսումնական պլանով սահմանված ուսումնական առաջադրանքների կատարման ապահովում.
- յուրաքանչյուր դասի նախնական և մանրակրկիտ պատրաստում;
- հաղորդակցություն արհեստագործական ուսումնարանի ինժեներական և դասախոսական կազմի և հասարակական կազմակերպությունների հետ.
- վերահսկել յուրաքանչյուր աշակերտի առաջընթացը ուսումնական ծրագրում:

Պրակտիկան ցույց է տվել, որ զինդեկը պետք է զգալի թվով պլանային փաստաթղթեր մշակի: Փաստաթղթերի առաջին խումբը բաղկացած է ժամերի հաշվարկից, հիմնական ռազմական պատրաստության շաբաթական պլան, հեռանկարային-թեմատիկ պլան, դասերի ժամանակացույց, դասի պլան: Երկրորդ խումբը կարող է ներառել ուսումնական հաստատությունում նախնական ռազմական պատրաստության, ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և զանգվածային պաշտպանության աշխատանքների հետ կապված տարբեր միջոցառումների բոլոր այլ ծրագրերը:

Ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարևոր տարրը պլանավորման հետ մեկտեղ աշակերտների հաճախելիության, ակադեմիական առաջադիմության և վարքագծի հաշվառումն է դասարանում և գործնական պարապմունքներում:

Պլանավորումը և հաշվառումը բարդ և ժամանակատար աշխատանք է, որը պահանջում է որոշակի գիտելիքներ և հմտություններ զինդեկից:

Դպրոցում նախնական զինվորական պատրաստության ողջ ընթացքի պլանավորման աշխատանքները սկսվում են նախնական տվյալների ընտրությամբ: Պարապմունքների անցկացման ժամանակը և յուրաքանչյուր շաբաթվա համար նախնական զինվորական պատրաստության համար հատկացված ժամերի քանակը զինդեկը որոշում է դպրոցում պարապմունքների ընդհանուր ժամանակացույցի հիման վրա կամ ուղղակիորեն ուսումնական ծրագրից: Այլ տվյալներ, որոնք անհրաժեշտ են հիմնականում հիմնական պլանավորման փաստաթղթերի մշակման համար, նա վերցնում է ուսումնական ծրագրից կամ լրացուցիչ ստանում դասերի անմիջական նախապատրաստման ընթացքում:

Նախնական զինվորական պատրաստության ուսումնական գործընթացը պլանավորվում և կազմակերպվում է երիտասարդների նախնական զինվորական պատրաստության մասին հրամանագրի և ՆԶՊ ծրագրի չափորոշիչներին համապատասխան: Դասընթացի աշխատանքի նպատակն է նախանշել դպրոցում նախնական զինվորական պատրաստության դասավանդման կազմակերպումն ու մեթոդաբանությունը: Պետք է նկատի ունենալ, որ նախնական ռազմական պատրաստության ուսումնական գործընթացի պլանավորումն ունի իր առանձնահատկությունները: Նախնական զինվորական պատրաստության դասընթացը բազմառարկայական է, բաղկացած է առանձին ինքնուրույն բաժիններից: Սա պահանջում է մանրակրկիտ պլանավորում՝ ծրագրի բաժիններն ու թեմաները տրամաբանական հաջորդականությամբ անցնելու համար, հատկապես ուսումնական տարվա շաբաթական պլան կազմելիս: Նման շաբաթական պլան զինդեկը կազմում է առանձին-առանձին 10-րդ և 11-րդ դասարանների համար: Շաբաթական պլան կազմելիս անհրաժեշտ է ուշադիր դիտարկել ծրագրի բաժինների և թեմաների հաջորդականությունը դրանց փոխկապակցվածության և փոխկապակցվածության մեջ: Միաժամանակ անհրաժեշտ է հաշվի առնել դպրոցի տեղական աշխատանքային պայմանները, ուսումնական և նյութական բազայի առկայությունը, տարվա եղանակը: Շաբաթական պլանը պետք է ապահովի տղաների

և աղջիկների ուսումնառության տարիների ծրագրային նյութի հետևողական, ամբողջական և որակյալ իրականացումը: Հատկապես ուշադիր պետք է պլանավորվեն դաշտային վարժանքները 10-րդ դասարանի երիտասարդների հետ և գնդացիից մարտական զինամթերքի կրակոցը: Այդ պարապմունքները կազմակերպվում և անցկացվում են, որպես կանոն, շրջանային դպրոցների կազմում գորամասի կամ ռազմամարզական ճամբարի ուսումնական բազայում:

Դպրոցի տնօրենն ու զինղեկը ուսումնական աշխատանքների պլաններում արտացոլում են այդ պարապմունքների ժամանակն ու կազմակերպումը: Յուրաքանչյուր դասի համար կազմվում է պլան՝ ամփոփում: Ռազմագիտության դասերը ներառված են դպրոցի ընդհանուր դասացուցակում շաբաթական 2 ժամ դասերի համար յուրաքանչյուր դասարանի հետ: Թեմայի յուրաքանչյուր բաժին ուսումնասիրվում է մի շարք դասերի ընթացքում, որոնք սերտորեն փոխկապակցված են: Ուսումնական և կրթական առաջադրանքների որակական կատարման համար զինղեկը պետք է նախապատրաստվի տվյալ թեմայով մի քանի դասերի, այսինքն՝ կազմի թեմատիկ պլան: Հարկավոր է մտածել ծրագրի ողջ թեմայի կամ բաժնի դասերի տրամաբանական հաջորդականության, կապերի մասին, ապահովել անհրաժեշտ ձեռնարկների, տեխնոլոգիաներ-ի և այլ դիդակտիկ նյութերի օգտագործումը:

Թեմատիկ պլանի հիման վրա դասից անմիջապես առաջ կազմվում է պլան՝ յուրաքանչյուր դասի ուրվագիծ՝ արտացոլելով այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են դասի թեման, դասի ժամանակը և վայրը, կրթական և կրթական նպատակները, դրանց ներկայացման ժամանակը: Փոքր նշանակություն չունի նախնական զինվորական պատրաստության և ռազմահայրենասիրական դաստիարակության վերաբերյալ արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքների ճիշտ պլանավորումը: Այս բաժինը կազմված է արտադպրոցական միջոցառումների կազմակերպչի և ֆիզկուլտուրայի ուսուցչի հետ միասին: Այստեղ անհրաժեշտ է նախատեսել ռազմական շրջանակների քանակն ու նկարագիրը, ռազմական պատրաստության և վավերագրական ֆիլմերի ցուցադրությունը, այցելությունները գորամասեր, այցելություններ ռազմական փառքի թանգարաններ:

Ուսումնական գործընթացում ուսանողների ակտիվությունը բաղկացած է գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների յուրացումից: Ուսուցման գործընթացը դիտարկվում է կրթության գործընթացի հետ միասնության մեջ: Մանանակում է, որ ուսանողները զարգացնում են ոչ միայն առարկայի գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները, այլ նաև զարգացնում են ճանաչողական կարողությունները, ինքնուրույն աշխատելու կարողությունը:

Այսպիսով, գիտելիքի ձեռքբերումը սկսվում է ընկալումից, բայց չի սահմանափակվում դրանով: Ուսանողների կողմից ընկալվող նյութը մշակվում է նրանց մտքում, ընկալվում նրանց կողմից, և միայն բովանդակալից գիտելիքները կարող են օգտագործվել գործնական գործունեության մեջ:

Ռազմական գործի հիմքերի կապը կյանքի հետ աշակերտների նախնական ռազմական գիտելիքների գիտակցված յուրացման, նրանց ռազմահայրենասիրական դաստիարակության հիմնական միջոցն է: Ճանաչողության գործընթացում անհրաժեշտ քայլ է պրակտիկան՝ որպես ճշմարտության աղբյուր և չափանիշ:

Ուսումնական գործընթացի բովանդակության առաջին և առաջատար տարրը գիտելիքն է: Գիտելիքների յուրացումը առարկաների և երևույթների, հասկացությունների, օրինաչափությունների ուսումնասիրությունն է: Կարևոր է, որ աշակերտները սովորեն ոչ թե առանձին փաստեր, այլ տիրապետեն գիտելիքների որոշակի համակարգին: Օրինակ, չի կարելի բավարար համարել, եթե ավագ դպրոցի աշակերտները գիտեն Կալաշնիկովի ինքնաձիգի մասերը, բայց քիչ պատկերացում ունեն դրանց փոխազդեցության մասին՝ ինքնաձիգը որպես ռազմական զենք օգտագործելիս: Աշակերտների գիտելիքները պետք է լինեն ոչ թե ձևական, մեխանիկորեն անգիր արված, այլ հիմնովին բովանդակալից և արդյունավետ, պետք է դառնան աշակերտի սեփականությունը՝ որպես հայրենիքի պաշտպանի:

Հմտությունները աշակերտների կողմից ձեռք բերված գիտելիքների հիման վրա կատարվող գործողությունների ամբողջությունն է՝ առաջադրանքին և պայմաններին համապատասխան: Աշակերտները պետք է կարողանան կատարել այդ գործողությունները ոչ միայն սովորաբար իրավիճակում, այլ նաև, երբ փոխվում են սկզբնական պայմանները: Մշակված հմտությունների քանակը ներառում է քարտեզի վրա ազիմուտի որոշումը, կրակի վարժության խնդիրների լուծումը և այլն:

Ձևավորված հմտությունների շարքում կարելի է նշել, օրինակ, Կալաշնիկով ինքնաձիգ մշակելու և հավաքելու, հակազագ դնելու հմտությունները և այլն: Հմտությունների և կարողությունների միջև սերտ կապ կա: Որոշ դեպքերում հմտությունները ձևավորվում են առկա հմտությունների հիման վրա: Ուսուցման գործընթացն իրականացվում է որոշակի հաջորդականությամբ՝ ըստ ճանաչողական գործունեության փուլերի կամ ուսումնական գործընթացի օղակների: Նման փուլերը կամ կապերն են աշակերտների համար ճանաչողական առաջադրանքների առաջադրումը, խթանների ստեղծումը, ուսման նկատմամբ հետաքրքրությունը, աշակերտների կողմից նոր նյութի ընկալումը, նրանց ընկալածի ըմբռնումը, ընդհանրացումների ձևավորումը, գիտական հասկացությունների ձևավորումը, յուրացումը: Օրենքների, ձեռք բերված գիտելիքների, հմտությունների յուրացում և համախմբում և աշակերտների գիտելիքների յուրացման ստուգում, կարողություններ, հմտություններ, ուսուցման արդյունքների վերլուծություն: Ուսուցման գործընթացի փուլերի այս սխեման պայմանական է, բոլոր փուլերը փոխկապակցված են և չեն բացառում ուսուցման այլ հնարավոր օղակները: Կարևոր է, որ զինդեկը ուսումնական գործընթացում հաշվի առնի վերապատրաստման հիմնական փուլերը դրանց տրամաբանական և մեթոդական հաջորդականությամբ դիտարկելու անհրաժեշտությունը:

Դասավանդման դիդակտիկ սկզբունքներն այն հիմնական դրույթներն են, որոնք որոշում են ուսումնական գործընթացի բովանդակությունը, կազմակերպչական ձևերն ու մեթոդները՝ դրա ընդհանուր նպատակներին և օրինաչափություններին համապատասխան: Ուսուցման սկզբունքներն արտահայտում են ուսուցման նորմատիվ հիմքերը՝ վերցված նրա հատուկ պատմական ձևով: Ուսուցման սկզբունքները կամայականորեն չեն ստեղծվում, հորինված չեն, այլ արտացոլում են մանկավարժական գործընթացի օրենքները և բխում են բուն էությունից: Ուսուցման գործընթաց՝ զինդեկը պետք է քաջատեղյակ լինի դիդակտիկայի պահանջներին, որոնց ենթակա է կրթական գործընթացը, և օգտագործի այդ օրենքները՝ վերապատրաստման և կրթության նպատակներին առավել հաջողության հասնելու համար: Ուսուցման գործընթացի օրինաչափություններն արտահայտվում են դիդակտիկ սկզբունքների համակարգում,



որը որոշում է ուսումնական գործընթացի բոլոր ասպեկտները (բովանդակությունը, մեթոդները և կազմակերպման ձևերը): Դիդակտիկայում մշակվել են հետևյալ հիմնական սկզբունքները, որոնք ընդհանուր են բոլոր առարկաների դասավանդման համար. կրթության զարգացող և դաստիարակչական բնույթ; գիտակցություն և ակտիվություն սովորելու մեջ; տեսության կապը պրակտիկայի հետ; սովորել կյանքի հետ; համակարգված և հետևողական ուսուցում; մատչելիություն կրթության մեջ; ուսուցման տեսանելիություն; գիտելիքների, հմտությունների և կարողությունների յուրացման ուժը, կոլեկտիվիզմ և ուսուցման անհատական մոտեցում և այլն: Այս բոլոր սկզբունքները կապված են ուսուցման գործընթացում և լրացնում են միմյանց: Նախնական զինվորական պատրաստության ուսումնական գործընթացում զինվորականի կողմից դիդակտիկայի սկզբունքների իմացությունն ու պահպանումը կարևորագույն պայմանն է աշակերտների կրթության և դաստիարակության բարձր մակարդակի ապահովման համար:

Ժամանակակից հետազոտողների աշխատություններում դիդակտիկ սկզբունքների համակարգ մշակելու բազմաթիվ փորձեր կան: Նրանց վերլուծությունը թույլ է տալիս որպես հիմնարար ոլորտ առանձնացնել հիմնված ընդհանուր ընդունված հետևյալ սկզբունքները՝

- գիտակցություն և ակտիվություն;
- տեսանելիություն;
- համակարգված և հետևողական;
- ուժ;
- գիտական;
- մատչելիություն;
- կապեր տեսության և պրակտիկայի միջև:

Այս սկզբունքները կազմում են դիդակտիկ սկզբունքների համակարգ:

Գիտակցության և գործունեության սկզբունքի էությունը տարբեր տեխնիկայի հմուտ օգտագործումն է, որոնք նպաստում են գիտելիքների յուրացման անհրաժեշտության և հետաքրքրության առաջացմանը, ուսումնական գործընթացին տալով խնդրահարույց բնույթ: Գիտելիքի գիտակցված և ակտիվ յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ սովորեցնել դպրոցականներին հարցեր տալ ինչպես ուսուցչին,

այնպես էլ ինքնուրույն պատասխանների ու լուծումների համար: Աշակերտների մեջ զարգացնել ուսումնասիրվող նյութի նկատմամբ ինքնուրույն մոտեցում, խորը մտածել այն տեսական եզրակացությունների և հասկացությունների, աշխարհայացքի և բարոյական ու գեղագիտական պատկերացումների մասին, որոնք կան դրա բովանդակության մեջ: Անհնար է լուծել այս խնդիրը, եթե ուսուցիչը չի կարողանում հուզել և պահպանել աշակերտների ճանաչողական ակտիվությունն ու գիտակցությունը ուսումնական գործընթացում:

Տեսանելիության սկզբունքի էությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով՝

1. Ուսուցման տեսանելիությունը բխում է նրանից, որ այն աշակերտների համար գործում է որպես շրջապատող աշխարհը ճանաչելու միջոց, և, հետևաբար, այս գործընթացն ավելի հաջողակ է, եթե հիմնված է առարկաների, երևույթների կամ իրադարձությունների անմիջական դիտարկման և ուսումնասիրության վրա:

2. Ճանաչողական գործընթացը պահանջում է գիտելիքների ձեռքբերման մեջ ընկալման տարբեր օրգանների ներառում: Ըստ Ուշինսկու՝ տեսողական ուսուցումը մեծացնում է աշակերտների ուշադրությունը, նպաստում գիտելիքների ավելի խորը յուրացմանը:

3. Ուսուցման վիզուալիզացիան հիմնված է երեխաների մտածողության առանձնահատկությունների վրա, որը զարգանում է կոնկրետից դեպի վերացական:

4. տեսանելիությունը մեծացնում է սովորողների հետաքրքրությունը գիտելիքների նկատմամբ և հեշտացնում ուսուցման գործընթացը: Վիզուալիզացիայի հմուտ կիրառմամբ շատ բարդ տեսական դրույթներ մատչելի և հասկանալի են դառնում աշակերտների համար: Տեսողական նյութերը ներառում են՝ իրական առարկաներ և երևույթներ իրենց բնական ձևով, մեքենաների մոդելներ, կեղծամներ, նկարազարդող նյութեր (նկարներ, գծանկարներ, լուսանկարներ), գրաֆիկական օժանդակ նյութեր (գծապատկերներ, գծապատկերներ, գծապատկերներ, աղյուսակներ), տարբեր տեխնիկական միջոցներ (կրթական ֆիլմեր, ծրագրավորված կրթություն, համակարգիչներ):

Համակարգվածության և հետևողականության սկզբունքի էությունը աշակերտների կողմից գիտության տարբեր ոլորտներում գիտելիքների որոշակի

համակարգի հետևողական յուրացումն ապահովելն է, ուսման համակարգված անցումը: Համակարգված և հետևողական ուսուցման ապահովումը աշակերտներից պահանջում է ձեռք բերված գիտելիքների բովանդակության տրամաբանության և համակարգի խորը ընկալում, ինչպես նաև համակարգված աշխատանք ուսումնասիրված նյութի կրկնության և ընդհանրացման ուղղությամբ: Աշակերտների ձախողման ընդհանուր պատճառներից մեկը նրանց ակադեմիական աշխատանքում համակարգի բացակայությունն է, սովորելու մեջ համառ և ջանասեր լինելու անկարողությունը:

Ուժի սկզբունքն արտացոլում է ուսուցման առանձնահատկությունը, ըստ որի գիտելիքների, հմտությունների, աշխարհայացքի և բարոյական ու գեղագիտական գաղափարների տիրապետումը ձեռք է բերվում միայն այն դեպքում, երբ դրանք մի կողմից մանրակրկիտ ընկալվում են, իսկ մյուս կողմից՝ լավ: սովորել և երկար ժամանակ պահել հիշողության մեջ: Ուսուցման ուժը ձեռք է բերվում, առաջին հերթին, երբ աշակերտները ուսումնական գործընթացում կատարում են ուսումնական և ճանաչողական գործողությունների ամբողջական ցիկլ: ձեռք բերված գիտելիքները գործնականում կիրառելու, ինչպես նաև դրանց կրկնության և համակարգման մեջ: Գիտելիքների ամուր յուրացման համար մեծ նշանակություն ունի աշակերտների գիտելիքների համակարգված ստուգումն ու գնահատումը:

Գիտական սկզբունքի էությունն այն է, որ դպրոցում կրթության բովանդակությունը պետք է լինի գիտական և ունենա գաղափարական ուղղվածություն: Այն իրականացնելու համար ուսուցիչը պետք է ցույց տալ ուսումնասիրված նյութի կարևորությունը ժամանակակից հասարակական-քաղաքական իրադարձությունները հասկանալու և դրանց համապատասխանությունը ժողովրդի շահերին ու ձգտումներին:

Մատչելիության սկզբունքի էությունը կայանում է նրանում, որ անհրաժեշտ է հաշվի առնել ուսումնական գործընթացում սովորողների տարիքը և անհատական առանձնահատկությունները և դրա չափազանց բարդության և ծանրաբեռնվածության անթույլատրելիությունը, որի դեպքում ուսումնասիրվող նյութի յուրացումը կարող է ճնշող լինել:

Ուսուցումը մատչելի դարձնելը նշանակում է՝ ճիշտ, հաշվի առնելով աշակերտների ճանաչողական տարիքային հնարավորությունները, որոշել դրա բովանդակությունը, գիտելիքների քանակը, գործնական հմտություններն ու կարողությունները, որոնք պետք է տիրապետեն յուրաքանչյուր դասարանի աշակերտներին յուրաքանչյուր ուսումնական առարկայից: Ճիշտ որոշել ծրագրային նյութի տեսական բարդության աստիճանը և խորությունը: Ճիշտ որոշել յուրաքանչյուր ակադեմիական առարկայի ուսումնասիրության համար հատկացված ուսումնառության ժամանակի չափը՝ հաշվի առնելով դրա կարևորությունն ու բարդությունը և ապահովելով դրա խորը և տեսական յուրացումը: Ուսումնական ծրագրերն ու դասագրքերը պետք է կատարելագործվեն: Ուսուցիչը պետք է օգտագործի ուսումնական գործընթացում վառ փաստական նյութեր, կոմպակտ և հասկանալի ներկայացնել, կապել կյանքի հետ և աշակերտներին հմտորեն տանել տեսական եզրակացությունների և ընդհանրացումների: Հաշվի առնելով աշակերտների մտավոր գործունեության և հիշողության անհատական առանձնահատկությունները, ինչպես նաև նրանց պատրաստվածության և զարգացման մակարդակը:

Տեսության և պրակտիկայի միջև կապի սկզբունքը նախատեսում է, որ ուսուցման գործընթացը խրախուսում է ուսանողներին օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները խնդիրների լուծման մեջ, վերլուծել և վերափոխել շրջապատող իրականությունը՝ զարգացնելով սեփական տեսակետները: Դրա համար օգտագործվում է իրական կյանքի օրինակների և իրավիճակների վերլուծություն: Այս սկզբունքի իրականացման ուղղություններից է աշակերտների ակտիվ ներգրավվածությունը դպրոցում և դրանից դուրս սոցիալապես օգտակար գործունեության մեջ:

## ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Կատարված հետազոտությունների և դիտարկումների արդյունքների ամփոփմամբ կարելի է հստակեցնել մի քանի եզրակացություններ, որոնք արտահայտում են ուսումնասիրության առանցքային դրույթներն ու հիմնական եզրակացությունները:

- Պլանավորումը ցանկացած աշխատանքի, այդ թվում՝ մանկավարժական աշխատանքի կազմակերպման կարևորագույն սկզբունքներից է: Դպրոցում պլանավորումը անքակտելիորեն կապված է բոլոր ուսումնական աշխատանքները հաշվի առնելու հետ, այն պետք է լինի պարզ և հիմնավորված:
- Ուսումնական գործընթացի կազմակերպման կարևոր տարրը պլանավորման հետ մեկտեղ աշակերտների հաճախելիության, ակադեմիական առաջադիմության և վարքագծի հաշվառումն է դասարանում և գործնական պարապմունքներում: Պլանավորումը և հաշվառումը բարդ և ժամանակատար աշխատանք է, որը պահանջում է որոշակի գիտելիքներ և հմտություններ զինդեկից:
- Դպրոցում նախնական զինվորական պատրաստության ողջ ընթացքի պլանավորման աշխատանքները սկսվում են նախնական տվյալների ընտրությամբ: Պարապմունքների անցկացման ժամանակը և յուրաքանչյուր շաբաթվա համար նախնական զինվորական պատրաստության համար հատկացված ժամերի քանակը զինդեկը որոշում է դպրոցում պարապմունքների ընդհանուր ժամանակացույցի հիման վրա կամ ուղղակիորեն ուսումնական ծրագրից: Այլ տվյալներ, որոնք անհրաժեշտ են հիմնականում հիմնական պլանավորման փաստաթղթերի մշակման համար, նա վերցնում է ուսումնական ծրագրից կամ լրացուցիչ ստանում դասերի անմիջական նախապատրաստման ընթացքում:
- Թեմատիկ պլանի հիման վրա դասից անմիջապես առաջ կազմվում է պլան՝ յուրաքանչյուր դասի ուրվագիծ՝ արտացոլելով այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են դասի թեման, դասի ժամանակը և վայրը, կրթական և

կրթական նպատակները, դրանց ներկայացման ժամանակը: Փոքր նշանակություն չունի նախնական զինվորական պատրաստության և ռազմահայրենասիրական դաստիարակության վերաբերյալ արտադպրոցական և արտադասարանական աշխատանքների ճիշտ պլանավորումը:

## ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Հանրային քննարկման է ներկայացվել ՆԶՊ առարկայի չափորոշիչը, 2021թ., <https://escs.am/am/news/7884>
2. Бабаханов Р. «Начальная военная подготовка» 2013
3. Г.М. Брысин «Учебно-материальная база НВП в школе», 1989
4. С.Х.Дошаков «Основы Начальной военной подготовки» 2002г.
5. П. М.Брысин «Проведение занятий по Начальной военной подготовке», М.П.Калинин «Высшая школа», 1990г.